

Фоменко О. С.,

доцент кафедри мови та стилістики

Інституту журналістики

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НАЗВА КРАЇНИ ЯК МАРКЕР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: БІРМА ЧИ М'ЯНМА

Анотація. У статті досліджуються топоніми (назви країн) як маркери національної ідентичності та процес зміни назви як стратегія окреслення / збереження ідентичності. Розглянуто дискусійні питання, пов'язані з іменуванням країн, а також відмінності щодо використання різних назв іншими країнами й провідними світовими інформаційними агентствами та засобами масової комунікації.

Ключові слова: топонім (назва країни), національна ідентичність, хоронім, ендонім, екзонім.

George: What is Holland?

Jerry: What do you mean, what is it?

It's a country right next to Belgium.

George: No, that's the Netherlands.

Jerry: Holland IS the Netherlands.

George: Then who are the Dutch?

– “*Seinfeld*”

Постановка проблеми. У грудні 2011 року Державний секретар Сполучених Штатів Америки Гіллари Клінтон відвідала М'янму – країну на південному сході Азії, яка впродовж тривалого часу була закритою для Західного світу через військову диктатуру. Візит Гіллари Клінтон став першим за півстоліття і другим в історії міжнародних відносин між країнами візитом до М'янми держсекретаря США. Історична подія широко висвітлювалася у ЗМК, які писали про зміну політики американського уряду щодо М'янми, зокрема про підтримку Сполученими Штатами реформ у країні, та висловлювали сподівання щодо можливого повороту військової республіки в бік демократії. Окрім цих питань, мас-медіа присвятили цілі публікації ще одній темі, яку журналісти-міжнародники зазвичай обходять увагою – назві країни.

Сполучені Штати Америки не визнали легітимність військової хунти, що керувала країною упродовж декількох десятиліть і яка в 1989 році змінила її назву з *Бірма* (Eng. *Burma*) на *М'янма* (Eng. *Myanmar*). На знак солідарності з опозицією країни Держдепартамент США не визнав нову назву та продовжує використовувати стару. Візит держсекретаря Сполучених Штатів до М'янми став приводом для обговорення назви країни в ЗМК в історичному, політичному та лінгвістичному аспектах [1; 2; 3; 4]. Мас-медіа також писали про складний вибір, що стояв перед Гіллари Клінтон: або образити уряд країни-господаря і використати назву, яку вони не визнають, або всупереч політиці США вживати нову назву [3]. Держсекретар Клінтон знайшла вихід із ситуації: кілька разів вжила топонім *Burma*, а загалом намагалася уникати назви, замість якої використовувала дійктивний вираз «ця країна» (Eng. “*This country*”) [3; 4].

Візит Гіллари Клінтон до М'янми, окрім важливого значення для дипломатичних відносин між двома країнами, мав неабияку культурну значущість. Він привернув увагу світової

спільноти до важливої функції власної назви як маркера ідентичності країни. Коли рік потому, у листопаді 2012 року, М'янму з офіційним візитом відвідав Президент США Барак Обама, мас-медіа так само уважно слідкували за цією подією і, зокрема за тим, як американський президент називатиме країну. За інформацією британського видання *The Guardian*, Президент Обама розмірковував щодо уникнення назви країни, але зрештою вирішив використати обидва топоніми. Високопосадовці країни позитивно оцінили цей крок американського президента, що, на їхню думку, засвідчив визнання Сполученими Штатами уряду М'янми. Проте Адміністрація Білого дому швидко це спростувала і пояснила мовленнєву поведінку Барака Обами лише дотриманням «дипломатичного етикету» [1]. Вищезгадані випадки підтверджують слова П'єра Бурдьє [5, с. 236] про здатність власних назв виконувати функцію символічного капіталу, а також про важливість поймаювання для визнання самого факту існування об'єкта номінації.

Один із найвпливовіших дослідників феноменів нації та націоналізму Ентоні Д. Сміт вважав наявність назви однією з найголовніших ознак нації, яку визначив як поймаювану сукупність людей зі спільною історичною територією, спільними міфами та історичними спогадами, масовою, публічною культурою, спільною економікою і спільними юридичними правами та обов'язками для всіх членів [6]. Уряди новостворених держав усвідомлюють важливе значення назви для ідентифікації країни, і тому зазвичай одним із перших кроків нової країни стає пошук або зміна назви.

Мета статті – дослідити топоніми (назви країн) як маркери національної ідентичності в мові та процес зміни назви як стратегію окреслення / збереження ідентичності, розглянути дискусійні питання, пов'язані з іменуванням країн, а також відмінності щодо використання різних назв країни іншими країнами й провідними світовими інформаційними агентствами та ЗМК.

Матеріалом дослідження є англійські хороніми – колишні та сучасні назви країн, а також назви, щодо легітимності й використання яких тривають дискусії. Джерелом матеріалу слугували англійські ЗМК різних країн світу.

Назви місць становлять значний інтерес для дослідження взаємозв'язку мови та культури, тому що знаходяться на перетині трьох фундаментальних сфер лінгвокультурного аналізу – мови, мислення і навколишнього середовища. Топоніми містять інформацію як про структуру й зміст фізичного середовища людини, так і про те, як вона сприймає, концептуалізує і класифікує це середовище [7, с. 209]. Завдяки багатій семантиці, значному евокативному потенціалові та тісному зв'язку з конкретним місцем топоніми здатні викликати численні психологічні й емоційні асоціації – з конкретним часом і простором, з певними історичними подіями, особистостями та суспільною діяльністю, із самою людиною й окремими періодами її життя

[8, с. 103]. Топоніми здатні створювати почуття належності до конкретної спільноти та відчуття «домівки» [9, с. 503], і тому мають важливе значення для ідентичності людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістиці назви місць є об'єктом ономастики, яка вивчає походження, історію і функціонування власних назв [10]. Протягом тривалого часу мовознавці займалися переважно збиранням, класифікацією і вивченням етимології топонімів – діяльністю, яка за своїм характером нагадувала колекціонування, через що дослідників порівнювали з колекціонерами-ботаніками [11, с. 140]. Такі важливі проблеми, як політична боротьба за поїменування місця або взаємозв'язок власної назви з ідентичністю людини, залишалися поза увагою лінгвістичної науки до середини 1980-х років, коли з'явилися дослідження, які кинули виклик традиційним підходам до вивчення топонімів (Коен і Кліот, 1981; Азаряху, 1986, 1988; Фергюсон, 1988 та ін.). Так, праці Маоза Азаряху (1986, 1988) про іменування вулиць крізь призму політичної ідентичності заклали основи критичного підходу до вивчення назв внутрішньоміських об'єктів і, зокрема, меморіальної функції власних назв [12, с. 456]. Інші дослідники (Бассетт, 1994; Герман, 1999; Граундз, 2001) вивчали, як колонізатори нищили, маргіналізували або привласнювали не лише мови, а й цілі топонімічні системи колонізованих корінних народів. Об'єктом цих досліджень зазвичай були не самі власні назви, а політика іменування. Зокрема, досліджували, як саме за допомогою власної назви народи намагаються контролювати, обговорювати та захищати процес ідентифікації країни, який є частиною ширших політичних процесів, таких, як боротьба за визнання легітимності або прагнення до більшої помітності [12, с. 456–457].

У середині 1990-х років відбувся «критичний поворот» у вивченні назв місць, коли різко зросла кількість досліджень, що розглядали топоніми крізь призму влади [13, с. 237]. Однією із найвпливовіших була праця С. Коена та Н. Кліота [14] про іменування місця як стратегію побудови нації і формування держави, а також про символічну роль назви як спосіб вираження ідеологічних цінностей. У роботі топонім розглядався як символічний елемент ландшафту, який може відображувати як абстрактні, так і конкретні, як загальнонаціональні, так і локальні цінності.

У дослідженнях дискурсивного конструювання національної ідентичності крізь призму критичної лінгвістики та критичного аналізу дискурсу (Водак *et al.* 1999, 2009) топоніми розглядаються як маркери просторової орієнтації, що належать до арсеналу мовних засобів (лексичних одиниць і синтаксичних прийомів) із семантикою однаковості або відмінності [15, с. 35]. На прикладі Австрії дослідники визначили різні мікростратегії дискурсивного конструювання національної ідентичності, яка є динамічною і залежною від контексту [15, с. 3–4]. На матеріалі з різних сфер діяльності людини (публічна, напівпублічна і напівприватна) було виокремлено мовні засоби та дискурсивні стратегії, за допомогою яких, з одного боку, окреслюється унікальність австрійської національної ідентичності в дискурсі та, з іншого, її відмінність від інших ідентичностей.

Фінські лінгвісти У. Хакала, П. Сіоблом і К. Сату-Пайві [16] дослідили роль топонімів як носіїв ідентичності та культурно-історичної спадщини міста крізь призму сприйняття його мешканців. На першому етапі дослідження було визначено, наскільки кожна назва міста (муніципалітету) відображує його культурно-історичну спадщину, і як це надалі можна викори-

стати для створення бренду міста. Матеріалом дослідження слугували назви громад (муніципалітетів), які були змінені, а також назви, яким загрожувала зміна у зв'язку з об'єднанням громад. На другому етапі дослідження автори провели широкомасштабне опитування жителів громад південно-західної частини Фінляндії, результати якого підтвердили, що назва міста має важливе значення для переважної більшості респондентів. Більшість учасників опитування також відповіла, що зміна назви міста означатиме втрату його історії. Окрім важливого значення назви міста для мешканців, дослідження довело існування прямого зв'язку між багатством асоціацій назви з культурно-історичною спадщиною народу і важливістю його назви для жителів. Дослідження підтвердило дані попередніх розвідок про негативне ставлення мешканців до зміни назви міста. Наприклад, ще в 1924 році рішення повернути столиці Норвегії *Kristiania* середньовічну назву міста, *Oslo*, викликало негативну реакцію і значний опір з боку громадськості [цит. по 9].

Питання співвідношення націоналізму та ідеології іменування залишається центральним у топономастиці ХХІ століття. Окрім цієї проблематики, з'явилися нові напрями розвідок назв місць, зокрема вивчення взаємозв'язку топонімів зі створенням гендерно-, расово- та споживацько-маркованих культурних ландшафтів (Берг і Кернз, 1996; Бойд, 2000, 2007; Роуз-Редвуд, 2008). Також здійснюються дослідження комодифікації (меркантилізації) назв місць (*Eng. commodification of place names*), яка відбувається, коли нові приватні власники іменують або перейменовують колишні державні об'єкти, перетворюючи їх на товар [17].

Попри існування різних підходів до вивчення власних назв, ономастичні дослідження продовжують залишатися на периферії лінгвістичної науки. Велика кількість мовознавчих розвідок зосереджена на вивченні особливостей використання власних назв у художній літературі, дослідженням топонімів займаються переважно географи та топографи, а частина досліджень присвячена розгляду популярних імен для новонароджених та схожій проблематиці [18, с. 90]. Сучасні ономасти активно вивчають також функціональні аспекти власних назв.

Виклад основного матеріалу. Власні назви, зокрема назви місць, відіграють ключову роль для окреслення національної ідентичності у свідомості людини. Австрійський дослідник Пітер Джордан [19, с. 210–213] вважає, що топоніми виконують чотири основні функції для позначення зв'язку людини / спільноти з певним місцем або територією, а саме: 1) відображують важливі для спільноти географічні характеристики місця; 2) позначають територію спільноти; 3) структурують територію в уяві людей та 4) підтримують емоційні зв'язки між людьми та місцем, що сприяє формуванню пов'язаної з територією ідентичності.

Зміна назви супроводжує важливі зміни в житті спільноти і є ефективною стратегією окреслення нової ідентичності. «Націоналізацію топонімів» вважають символічною мірою, що супроводжує процеси націєтворення і формування державності на теренах Європи з часів здобуття незалежності Грецією у 1830 році, коли турецькі, слов'янські й італійські назви місць зазнали «еллінізації» [12, с. 460]. «Перейменування минулого» [*ibid.*] є одним зі способів офіційного перегляду історії та найінтенсивніше відбувається під час зміни політичного режиму або інших радикальних змін у суспільстві.

За останні півстоліття назви змінили десятки африканських й латиноамериканських країн – колишніх колоній європейських

держав, новостворені балканські держави, а також колишні країни СРСР. Низка хоронімів – назви колишніх колоній місти-ли етноніми, які експліцитно вказували на колишнього колоні-затора, наприклад: *British Honduras, Spanish Guinea, New Spain, Netherlands East Indies, French Sudan, Dutch Guiana, Anglo-Egyptian Sudan*. З метою позбавитися цих асоціацій вищезга-дані країни було перейменовано на *Belize, Equatorial Guinea, Mexico, Indonesia, Mali, Suriname, Sudan* відповідно [20]. Інші постколоніальні держави також змінили старі назви на нові, які не викликали негативних асоціацій з минулим.

Після розпаду СРСР у колишніх радянських країнах від-булися процеси декомунізації та дерусифікації, які проходи-ли паралельно з протилежними процесами, спрямованими на посилення національної ідентичності. На пострадянському просторі дерусифікація топонімічних систем найінтенсивніше відбувається в Казахстані в межах ширшого процесу «казахи-зації», спрямованого на відродження національних, культурних і мовних цінностей, посилення ролі казахської мови та зростан-ня впливу казахомовних кадрів у сфері державного управління. За роки незалежності країни було перейменовано десятки со-тець об'єктів – від районів, міст і невеликих населених пунктів до закладів освіти, культури, охорони здоров'я і спорту [21]. Процес дерусифікації топонімічної системи країни триває і сьогодні. Окрім подальшого перейменування русифікованих географічних і культурних об'єктів, у Казахстані обговорюють питання щодо зміни назви країни на *Казак елі* (Eng. *Kazak eli*), що казахською мовою означає «країна казахів» або «казахський народ». Підставою для перейменування країни стало бажання позбавитися суфіксу *-стан* (Eng. *-stan*), який викликає нега-тивні конотації через асоціацію з сусідніми країнами – Узбеки-станом, Киргизстаном та Афганістаном [22].

Мета масштабної реформи декомунізації в Україні передба-чає «очищення публічного простору від тоталітарної символі-ки, відхід від радянського минулого та його переосмислення» [23]. Процес перейменування радянських назв, що відбувається в Україні з часу проголошення незалежності в 1991 році, акти-візувався під час Революції гідності та після прийняття Вер-ховною Радою України у 2015 році закону про декомунізацію. У 2016 році було перейменовано міста *Дніпропетровськ* і *Кіро-воград* на *Дніпро* та *Кропивницький*, а також змінено назви чис-ленних населених пунктів і вулиць країни, зокрема на території Криму. Згідно з Постановою «Про перейменування окремих населених пунктів та районів Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» від 12 травня 2016 року [24] сотням на-селених пунктів півострова повернули споконвічні кримсько-татарські назви або дали нові назви, переважно кримськота-тарською мовою. Попри те, що постанова набере чинності не раніше моменту повернення тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя під загаль-ну юрисдикцію України, у липні 2016 року найбільший у світі картографічний сервіс *Google* змінив назви населених пунктів на мапі півострову на нові. Але вже наступного дня, після кри-тики з боку підконтрольного Росії керівництва Криму, населе-ним пунктам півострову було повернено старі, радянські назви [25]. Водночас, усупереч Резолюції ООН «Про територіальну цілісність України» [26], а також ігноруючи той факт, що жодна міжнародна інституція не визнала незалежність Криму та Се-вастополя, для створення кримських карт *Google* використовує розпорядження підконтрольної Росії влади Криму. Зокрема, у 2014 році українські ЗМК писали про те, що колишня вулиця

Карла Маркса у Сімферополі була позначена на карті як *Каме-рининська*, а будівля кримського парламенту, що має офіційну назву Верховна Рада АРК – як *Державна рада Республіки Крим* [25]. Ці приклади підтверджують існування тісного зв'язку між назвами та ідентичністю, а також невід'ємність процесу імену-вання від політичних процесів.

Перейменування ворожого або незнайомого топонімічно-го простору іншої країни може відбуватися під час воєн або збройних конфліктів. Так, у 2003 році через два тижні після вторгнення коаліційних сил до Іраку – військової операції США і країн-союзників з метою повалення уряду Садда-ма Хусейна, Центральне командування Збройних сил США змінило назву найбільшого міжнародного аеропорту країни, *Saddam International Airport, на Baghdad International Airport*. Військові бази й табори Сполучених Штатів, розташовані на території країни, отримали назви, що надихають, на кшталт «Camp Freedom», «Camp Liberty», «Camp Justice» та «Camp Arkansas» [12, с. 454]. Американські військові також створи-ли альтернативні, неофіційні карти Багдаду, на яких поверх офіційних назв вулиць та інших об'єктів міста арабською написали нові назви англійською мовою, що полегшувало орієнтацію в незнайомому місті та нагадувало про домівку. Зокрема, на мапі Багдаду з'явилися назви *California Street, Virginia Avenue, Main Street, Canal Road, South Street, Route Irish* та багато інших. Попри те, що військові пояснили свої дії ностальгією за домівкою, таку поведінку можна вважати проявом культурного імперіалізму [27].

Зміна назви країни може торкатися лише англомовного екзоніма. Окрім вже згадуваної М'янми, до стратегії перейме-нування екзоніма з метою збереження ідентичності вдавалися інші країни. Так, у 2011 році за часів президентства Міхеїла Саакашвілі Міністерство закордонних справ Грузії звернуло-ся до дружніх країн із проханням відмовитися від російсько-мовного екзоніма *Грузія* і відповідних назв іншими мовами й натомість використовувати ендонім *Сакартвело*. Пропону-валося також змінити англомовну назву країни *Georgia*, яку плутають з американським штатом Джорджія (Eng. *Georgia*), на *Sakartvelo*. На той час лише одна країна, Південна Корея, відгукнулася на прохання Грузії. Шість років потому, у верес-ні 2017 року, після візиту спікера Сейму Литовської Респу-бліки Віктораса Пранцкетіса до Грузії, Литва стала другою країною, яка прийняла рішення змінити офіційну назву ли-товською з *Gruzia* на *Sakartvelo* [28].

Відомі випадки, коли зміна англомовного екзоніма торка-лася лише правопису, транслітерації або використання назви з означеним артиклем або без артикля. Як правило, англо-мовні назви країн, окрім відомих винятків, уживаються без артикля, який зазвичай є маркером території, що входить до складу іншої країни. Після здобуття територією незалежно-сті її назву вживають без артикля, наприклад: *Krajina, Sudan, Transkei ma Ukraine*.

Рішення про зміну англомовного екзоніма може ініціювати-ся як самою країною, як у випадку М'янми та Грузії, або бути рішенням іншої країни, яка змінює написання або трансліте-рацію екзоніма власною мовою. Наприклад, у 2006 році Рада географічних назв США ухвалила рішення про зміну транслі-терації англомовної назви української столиці з *Kiev* на *Kyiv* [29]. Причиною зміни було бажання використовувати таку саму назву країни, якою користуються українці та міжнародні орга-нізації, зокрема НАТО та ООН.

Як це не парадоксально, але створенням або змінами назв місць переважно займаються люди, далекі від лінгвістики. У випадку М'янми з метою перейменування країни військовий уряд утворив спеціальну комісію, до складу якої увійшло лише чотири академіки, а решта членів були військовими та державними службовцями, які не мали професійних лінгвістичних знань [4]. Головним завданням комісії була зміна англійського правопису назви країни та деяких інших географічних об'єктів з метою позбавитися варіантів правопису, що залишилися з часів британської колонізації та не відповідали звучанню назв бірманською мовою [30]. У середині країни існували два ендоніма – офіційна назва *М'янма* (Eng. *Myanma*, без кінцевої літери -r), і неофіційна – *Bama*, від якої британці утворили екзонім *Burma*. Комісія вважала ойконім *Myanmar* більш інклюзивним, тому що, на відміну від назви *Burma*, він не асоціювався лише з одним народом багатонаціональної країни [2]. Окрім офіційної назви країни англійською мовою, комісія також перейменувала її столицю з *Rangoon* на *Yangon* [30].

Попри те, що уряд США не визнав нову назву М'янми, провідні американські мас-медіа *The International Herald Tribune*, *The New York Times*, *The Wall Street Journal*, *CNN* і розташовані в США інформаційні агенції *The Associated Press* і *Reuters* відразу почали використовувати нову назву. Інші мас-медіа, зокрема *BBC* та *The Financial Times*, ще довго називали країну *Burma*, але з 2012 (*The Financial Times*) [31] та з 2014 року (*BBC*) [32] використовують нову назву.

Якщо поглянути на видавничі стандарти ЗМК щодо використання дискусійних назв, то побачимо, що політика того чи іншого видання не завжди збігається з державною політикою країни. Наприклад, видавничі стандарти впливового британського журналу *The Economist* мають окрему статтю «Зміни назв», яка містить рекомендації щодо використання топонімів у спірних випадках. Загальне правило полягає в тому, щоб поважати рішення країни та, якщо країна чітко зазначила, якій назві надає перевагу, уживати саме цю назву [33, с. 39]. Рекомендації також містять перелік правильних і застарілих англійських назв країн, що утворилися після розпаду СРСР, наприклад, *Belarus* (not *Belorus* or *Belorussia*), *Kazakhstan*, *Moldova* (not *Moldavia*), *Tajikistan*, *Turkmenistan* [33, с. 40]. Видавничі стандарти впливової американської газети *The New York Times* [34, с. 604] рекомендують авторам матеріалів використовувати нову назву країни *Myanmar*, а як неформальний прикметник вживати слово *Burmese*. Водночас у разі потреби авторам рекомендують делікатно нагадувати читачам стару назву країни.

У сучасних англійських ЗМК можна зустріти обидві назви М'янми – нову та стару. У багатьох випадках автори публікацій одночасно використовують обидві назви, наприклад, у виразах "*Myanmar formerly / once known as Burma*", "*Myanmar also known as Burma*" або "*Myanmar long known as Burma*" [2]. Незважаючи на це, нова назва країни, *Myanmar*, поступово витісняє стару назву *Burma*.

Висновки й напрями подальших досліджень. Розглянуті приклади підтверджують ключову роль топонімів (назв країн) для окреслення національної ідентичності у свідомості людини. Зміна назви є поширеною стратегією збереження цієї ідентичності. Взаємозв'язок між власною назвою та ідентичністю потребує подальшого вивчення, зокрема, розроблення теоретичної та методологічної бази дослідження ролі назви у конструюванні національної ідентичності, удосконалення способів збирання матеріалу, а також тісної співпраці лінгвіс-

тів з істориками, психологами, соціологами, географами, що дозволить краще зрозуміти роль власних назв в окресленні національної ідентичності.

Література:

1. Burke J. Burma v Myanmar – what's in a Name? Obama Plays it Safe during Historic Visit. *The Guardian*. 2012. 19 November. World Wide Web. URL: <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/19/burma-myanmar-obama-name-visit> (viewed on February 10, 2018).
2. Schumacher-Matos E. Linguistics and Fiction in A Country Called Burma. *NPR Ombudsman*. 2011. 30 November. World Wide Web. URL: <https://www.npr.org/sections/ombudsman/2011/11/30/142968821/linguistics-and-fiction-in-a-country-called-burma> (viewed on February 5, 2018).
3. Who, What, Why: Should it be Burma or Myanmar? *BBC News*. 2011. 2 December. World Wide Web. URL: <http://www.bbc.com/news/magazine-16000467> (viewed on February 10, 2018).
4. Zin M. Burma Or Myanmar: The Name Game. *Foreign Policy*. 2012. 5 July. World Wide Web. URL: <http://foreignpolicy.com/2012/07/05/burma-or-myanmar-the-name-game/> (viewed on February 10, 2018).
5. Bourdieu P. Naming as symbolic power. *Polity Press*, 1991. 291 p.
6. Smith A. National identity. London: Pinguin books, 1991. 227 p.
7. Thornton T. Anthropological studies of Native American place naming. *American Indian Quarterly*. 1997. V. 21. P. 209–228.
8. Basso K. Speaking with Names: Language and Landscape among the Western Apache. *Cultural Anthropology*. 1988. V. 3. P. 99–130.
9. Helleland, B. Place Names as Identity Markers // Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. *Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences*, August 17–22, 2009, York University, Toronto, Canada, York University Toronto Canada, 2009. P. 501–510.
10. American Name Society. World Wide Web. URL: <http://www.americannamesociety.org/> (viewed on February 15, 2018).
11. Wright J. The study of place names: recent work and some possibilities. *Geographical Review*. 1929. V. 19. P. 140–144.
12. Rose-Redwood R. Geographies of toponymic inscription: new directions in critical place-name studies. *Progress in Human Geography*. / R. Rose-Redwood, D. Alderman, M. Azaryahu. 2010. V. 34 (4). P. 453–470.
13. Myers G. Naming and placing the other: power and the urban landscape in Zanzibar. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*. 1996. V. 87. P. 237–246.
14. Cohen S., Kliot N. Place names in Israel's ideological struggle over the administered territories. *Annals of the Association of American Geographers*. 1992. V. 82. P. 653–680.
15. Wodak R. The Discursive Construction of National Identity. 2nd ed. / R. Wodak, R. De Cillia, M. Reisigl, K. Liebhart et al. Edinburgh: University Press, 2009. 288 p.
16. Hakala U. Toponyms as carriers of heritage: implications for place branding. *Journal of Product & Brand Management* / U. Hakala, P. Sjöblom, K. Satu-Paivi. 2015. Vol. 24. Issue 3. P. 263–275.
17. Puzey G. Developing a Gramscian Approach to Toponymy. Names and Their Environment. *Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences*. (25–29 August 2014). / G. Puzey, J. Vuolteenaho. Glasgow. Glasgow. University of Glasgow, 2016. Vol. 2. Toponomastics II. P. 66–77.
18. Clankie S. The role of names and naming in linguistics. *Language Diversity in a Globalized World: 13th Conference on British and American Studies* (March 7, 2017). Cambridge Scholars Publishing, 2017. P. 90–98.
19. Jordan P. Place Names as Ingredients of Space-Related Identity. *Geographical Names as Part of the Cultural Heritage*. Wiener Schriften zur Geographie und Kartographie. Vienna, Institut für Geographie und Regionalforschung der Universität Wien, Kartographie und Geoinformation. 2009. V. 18. P. 33–39.

20. Фоменко О. Про деякі особливості неймінгу в національному брендингу. Нова філологія. зб. наук. праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. № 46. С. 216–220.
21. Алейников М. Ономастические и топонимические изменения в современном Казахстане как проявление политики казахизации. Мир науки, культуры, образования. 2014. № 2 (45). С. 369–372.
22. Казахстан хочуть перейменувати для покращення іміджу. BBC Україна. 2014. 11 лютого. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/3304137-kazakhstan-khochut-pereimenuvaty-dlia-pokraschennia-imidzhu> (дата звернення: 15.02.2018 р.).
23. Інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua/page/dekomunizatsiya-0> (дата звернення: 15.02.2018 р.).
24. Постанова Верховної Ради України «Про перейменування окремих населених пунктів та районів Автономної Республіки Крим та міста Севастополя». Відомості Верховної Ради України. 2016. № 23. С. 478.
25. Де-декомунізація Криму від Google. Крим. Реалії. 2016. 30 липня. URL: <https://ua.krymr.com/a/27890209.html> (дата звернення: 15.02.2018 р.).
26. Territorial integrity of Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014. World Wide Web. URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/262 (viewed on February 10, 2018).
27. Lost in Baghdad? Take Main Street to Virginia Avenue. The Sydney Morning Herald. 2003. 15 July. World Wide Web. URL: <http://www.smh.com.au/articles/2003/07/14/1058034941240.html> (viewed on February 5, 2018).
28. Lithuania willing to call Georgia “Sakartvelo”. Baltic News Network. 2017. 27 September. World Wide Web. URL: <http://bnn-news.com/lithuania-willing-to-call-georgia-sakartvelo-172350> (viewed on February 5, 2018).
29. Відтепер слово «Київ» англійською писатиметься інакше. Voice of America. 2006. 20 жовтня. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/a-49-2006-10-21-voa2-86831492/219982.html> (дата звернення: 5.02.2018 р.).
30. Houtman G. Mental culture in Burmese crisis politics. ILCAA Study of Languages and Cultures of Asia and Africa Monograph Series. Institute for the Studies of Languages and Cultures of Asia and Africa, 1999. N. 33. P. 43–54.
31. Aglionby J. What's in a name? Myanmar or Burma? Financial Times. 2012. 6 January. World Wide Web. URL: <https://www.ft.com/content/d4254180-c51b-3aaa-8b64-3a5d40752a09> (viewed on February 22, 2018).
32. Myanmar country profile. BBC News. 2018. 11 January. World Wide Web. URL: <http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-12990563> (viewed on February 20, 2018).
33. The Economist Style Guide: 11th Edition Economist Books Staff. The Economist, 2015. 288 p.
34. Siegal A., Connolly W. The New York Times Manual of Style and Usage: The Official Style Guide Used by the Writers and Editors of the World's Most Authoritative Newspaper. Three Rivers Press, 2015. 353 p.

Фоменко Е. С. Название страны как маркер национальной идентичности: Бирма или Мьянма

Аннотация. В статье исследуются топонимы (названия стран) как маркеры национальной идентичности и процесс изменения названия как стратегия определения / сохранения идентичности. Рассмотрены дискуссионные вопросы, связанные с именованьем стран, а также различия по использованию различных названий другими странами и ведущими мировыми информационными агентствами и средствами массовых коммуникаций.

Ключевые слова: топоним (название страны), национальная идентичность, хороним, эндоним, экзоним.

Fomenko O. Name of the country as a national identity marker: Burma or Myanmar

Summary. The article studies toponyms (names of countries) as national identity markers and a process of changing the name as a strategy of defining / preserving identity. Controversial issues related to the naming of countries, as well as differences from the use of different names by other countries and leading world news agencies and mass communication, are considered.

Key words: toponym (name of country), national identity, choronym, endonym, exonym.